

TAHKİK

İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi

Journal of Critical Editions of Islamic Manuscripts

Sayı / Issue 12 • Aralık / December 2023

ذات الحجة
١٤٣٩
الرحمن

كنه نورالله

TAHQİK

İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi

Journal of Critical Editions of Islamic Manuscripts

12. Sayı / Issue 12 / Aralık / December 2023

ISSN: 2459-1815

Tahkik İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi (Journal of the Critical Editions of Islamic Manuscripts)
altı ayda bir yayımlanan uluslararası, hakemli bir dergidir.

Haciveyszade İlim ve Kültür Vakfı Adına İmtiyaz Sahibi

On Behalf of Haciveyszade Foundation for Science and Culture Owner

Mehmet Çaba

Baş Editör / Editor in Chief

Murat Şimşek

Editör / Editor

Mahmut Samar

Yardımcı Editörler / Associate Editors*

Halil İbrahim Delen, Namık Kemal Üniversitesi | Halil İbrahim Üren, Necmettin Erbakan Üniversitesi | Mustafa Borsbuğa, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

Alan Editörleri

Hatice Kübra İMAMOĞLUGİL (Kelam ve Felsefe), **Meryem Yılmaz** (İslam Hukuku / Fıkıh),

Şaban Kütük (İslam Hukuku / Fıkıh), **Kemal Taşkın** (Hadis ve Tefsir), **Emrullah ASTAN** (Tasavvuf ve İslam Felsefesi), **Göker İnan** (Tarih ve Edebiyat),
İsmet İpek (Tarih ve Edebiyat)

Dil Editörleri

Muhammet Yurtseven (TR Dil Editörü) | **Ahmet Yılmaz** (EN Dil Editörü) | **Necmettin Azak** (AR Dil Editörü) | **Hüseyin Örs** (AR Dil Editörlüğü)

Editörler Kurulu / Editors*

Eşref Altaş, İstanbul Medeniyet Üniversitesi | Ali Çoban, Necmettin Erbakan Üniversitesi | Osman Demir, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi | Necmettin Kızılkaya, İstanbul Üniversitesi | Saffet Köse, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi | Hasan Özer, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi | Mahmut Samar, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi | Murat Şimşek, Marmara Üniversitesi | Murat Tala, Necmettin Erbakan Üniversitesi

Yayın Kurulu / Editorial Board*

Berat Açıl, Marmara Üniversitesi | H. Yunus Apaydın, Erciyes Üniversitesi | Seyit Bahçıvan, Selçuk Üniversitesi | Hamzeh al-Bakri, İbn Haldun Üniversitesi | Hasan Tuncay Başoğlu, TDV İslam Araştırmaları Merkezi | Mürteza Bedir, İstanbul Üniversitesi | Said Bektaş, Medine Taybe Üniversitesi | Ertuğrul Boynukalın, Marmara Üniversitesi | Mehmet Boynukalın, Marmara Üniversitesi | Ahmet Çaycı, Necmettin Erbakan Üniversitesi | İslam Dayeh, Freie Universität Berlin | Lejla Demiri, Universität Tübingen | Ekrem Demirli, İstanbul Üniversitesi | İhsan Fazlıoğlu, İstanbul Medeniyet Üniversitesi | Hayri Kaplan, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi | Abdulrahman Taha el-Hebsi, al-Ahcaff University | Nizar F. Hermes, Virjinya Üniversitesi | Fikret Karapınar, Necmettin Erbakan Üniversitesi | Mehmet Cüneyt Kaya, İstanbul Üniversitesi | Mahmut Kelpetin, Marmara Üniversitesi | Najm Adurrahman Khalaf, Malezya İslami İlimler Üniversitesi | Cüneyd Asım Köksal, Marmara Üniversitesi | Bilal Kuşpınar, Necmettin Erbakan Üniversitesi | Ali Öge, Necmettin Erbakan Üniversitesi | Kayhan A. Özyakal, İstanbul Üniversitesi | Şükrü Özen, İstanbul Üniversitesi | Judith Pfeiffer, Universität Bonn | Adam Sabra, University of California | Emilie Savage-Smith, University of Oxford | Ayman Shihadeh, SOAS University of London | Ahmet Türkan, Dumlupınar Üniversitesi

*Soyadına göre alfabetik sıralı

Yazı İşleri Müdürü / Chief Executive Officer

Ahmet Demirbaş

Özetler / Abstracts

Ahmet Yılmaz

Tashih / Proofreading

Muhammet Yurtseven

Tasarım / Graphic Design

DBY Ajans

Yayın Türü / Publication Type

Yerel Süreli Yayın / National Periodical

Yayın Periyodu / Publication Period

Altı ayda bir (Haziran-Aralık) yayımlanır / Published semi-annually (June-December)

Baskı Tarihi / Print Date

Aralık 2023

Baskı / Printed by

Haciveyszade İlim ve Kültür Vakfı (Dijital)

www.tahqiq.org

İletişim / Correspondence

Tahkik İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi, Haciveyszade İlim ve Kültür Vakfı,

Akşemseddin Mah. Genç Osman Cad. 53/1, 42080, Selçuklu, Konya

tahkikdergisi@gmail.com - www.tahqiq.org

Kapak Figürü / Cover Figure

الرَّحْمَنُ ﴿١﴾ عَلَّمَ الْقُرْآنَ ﴿٢﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ ﴿٣﴾ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ﴿٤﴾ [الرحمن 55/1-4]

Rahmân Kur'ân'ı öğretti. İnsanı yarattı. Ona düşünmeyi ve konuşmayı öğretti. (Rahman 55/1-4)

Hat: Nûrullah Özdem - Küfi hat ile murabba âyet-i kerime kompozisyonu, 1437

Tahkik, 09.10.2019 tarihi itibarıyla MLA International Bibliography, 10.06.2020 tarihi itibarıyla Atla Religion Database ve 12.11.2020 tarihi itibarıyla MIAR uluslararası alan indekslerinde taranmaktadır.

içindekiler / contents

ARAŞTIRMA MAKALELERİ / RESEARCH ARTICLES

- Kıvâmuđđın el-İtkânî ve Namazda Ellerin Kaldırılmasınının Terk Edilmesi Gerektiğine Dair Risalesi
Qwām al-Dīn al-İtkānī and His Treatise on the Necessity of Abandoning the Raising of Hands in
Prayer
Adem ÇİFTCİ 1-73
- Mehmed Emin Yümnî Efendi'nin Mevlânâ'nın *Mesnevî'sine* Yazdığı Farsça Tahmîs
Persian Takhmîs Written by Mehmed Emin Yumni Efendi for Mawlana's *Masnawî*
Çetin KASKA75-188
- Tütün Kullanma Meselesi Üzerinden Tekfirci Söyleme Bir Reddiye: Muhammed et-Trabzonî'nin
Hâdi'l-'Umyi ilâ Câddeti't-Tarîk Adlı Risâlesi (İnceleme-Tahkîk)
A Refutation of Takfirism on the Issue of Tobacco Use: Treatise of Muhammad al-Trabzonî named
Hâdi'l-'Umyi Ilâ Jâddat al-Tariq (Research and Critical Edition)
Şenol SAYLAN..... 189-290
- Molla Hüsrev'in *Mir'âtü'l-Usûl* Adlı Eserinin Tahkiklerinde Yapılan Hatalar Üzerine Bazı
Mülâhazalar
Some Important Considerations on Mistakes Made in Edition *Critiques of al-Mir'ât* Written by
Mullâ Khusraw
Davut İLTAŞ291-338
- Zeynuđđın el-Keşşî'nin *el-Mûcez fi'l-Mantık* İsimli Eseri: Tahkik, Tercüme ve Değerlendirme
Zayn al-Din al- Kashshî's Work *al-Mûjaz fi al-Mantiq*: Critical Edition, Translation and Analysis
Ali Rıza ŞAHİN.....339-476

ARAŞTIRMA NOTLARI / RESEARCH NOTES

- Sankt Petersburg Şarkiyat Ekolü ve Arapça El Yazma Arşivleri
St. Petersburg School of Oriental Studies and Arabic Manuscript Archives
Ozat SHAMSHIYEV477-486

TAHKİK

İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi

Tabkik İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi altı ayda bir yayınlanan uluslararası hakemli tematik bir dergidir. Bu ana tema, tahkik (edisyon kritik) denen yazma bir metnin neşre hazır hale getirilmesidir. Daha açık bir ifadeyle yazma bir metnin, mevcut tek nüshasına veya nüshalarına dayanarak müellifin kaleminden çıkmış haline ulaşmaya çalışılması ve neşre hazır hale getirilmesidir. Ayrıca yazmalar (mahtûât) hakkında araştırma, kataloglama, kütüphane ve literatür tanıtımı gibi araştırma yazıları da bu temaya dahildir.

Tabkik'in hedefi, genel olarak İslâm ilimler tarihindeki bilimsel birikimin parçası olan yazma metinlerin kritik edilip yeniden yorumlanarak neşirlerinin yapılmasıdır. Tahkik, orta Anadolu ve İstanbul bilim geleneğinde üretilen metinleri öncelemektedir.

Tabkik'in temel araştırma alanı İslami ilimlerdir. Temel İslam bilimleri, felsefe ve din bilimleri ile İslam tarihi ve sanatlarından oluşan ilahiyat temel alanı ile tarih ve İslam felsefesi alanlarındaki araştırma ve neşirler bu alana dâhildir. *Tabkik*'te yu- karıdaki alanlarda edisyon kritik ve değerlendirme yazıları başta olmak üzere Latin alfabesine nakil, sadeleştirme, tercüme, telif, tanıtım ve kritik araştırma makaleleri de yayımlanabilir. Ayrıca İslami ilimler başta olmak üzere Arapça, Osmanlı Türkçesi, Farsça risalelerin tahkikli neşri yayımlanabilir.

Tabkik, Türkçe bölümünde “İSNAD Atıf Sistemi”ni, Arapça bölümünde ise “İSAM Tahkikli Neşir Esasları (İTNES)” kılavuzunu uygulamaktadır. Tahkik, Kon- ya’da *Haciveyisade İlim ve Kültür Vakfı* tarafından *Ebû Said Hâdimî Tabkik Merke- zî*’nin bir süreli yayını olarak faaliyete başlamıştır.

TAHKİK

Journal of Critical Editions of Islamic Manuscripts

Tabkik Journal of Critical Editions of Islamic Manuscripts is an international, peer-reviewed and themed journal that launched semi-annually (June-December) in Turkish. The main theme is the preparation of a manuscript for publication in the manner of a critical editions. In other words, it is the projection of a work as penned by the author based on the single or multiple extant copies and editing it for publication. The theme also involves academic essays related to research, cataloging, libraries and literature review concerning manuscripts.

The aim of the *Tabkik* is the criticism, reinterpretation and publication of the manuscripts integral to the scientific contribution over the history of Islamic sciences. The journal critique prioritizes the texts produced in the scientific heritage of Istanbul and Anatolia.

The main research field of the *Tabkik* is the Islamic sciences. It incorporates the research and publication in divinity comprising main Islamic sciences, philosophy, theology, Islamic history and arts, as well as history and philosophy. In addition to the critical editions and reviews related to the themes stated above, the articles that present transcription into Latin alphabet (Latinization), intra-language translation, translation of a text, original research articles, review and debate essays are welcome for publication in the Critique. Mainly concentrating on treatises in Islamic sciences, the critical editions of treatises in Arabic, Ottoman Turkish, and Persian will be published in the *Tabkik*.

Tabkik uses the ISNAD Citation System (İSNAD Atıf Sistemi) in the Turkish section and it is based on the Principles of Critical Editions of ISAM (İSAM Tahkikli Neşir Esasları, İTNES) in Arabic section.

Tabkik started as a periodical of the *Abu Said Hadimi Research Center* established by Hacıveyiszade Foundation for Science and Culture in Konya.

tahkikdergisi@gmail.com • www.tahqiq.org

editör'den

Değerli araştırmacılar ve okuyucular,

Hacıveyiszade İlim ve Kültür Vakfı tarafından yayımlanan Tahkik İslami Araştırmalar ve Neşir Dergisi'nin on ikinci sayıyla karşınızda olmaktan mutluluk duyuyoruz. Bu sayı için dergimize ulaşan on iki yazıdan ön kontrol, yayın kurulu ve hakem değerlendirme süreçlerini olumlu şekilde tamamlayan dört araştırma makalesi ve araştırma notu türünden bir yazı yayınlanarak okuyucu ve araştırmacıların istifadesine sunulmuştur.

Tahkik, Uluslararası indekslerden MLA, Atla, EBSCO ve MIAR'da taranmaya devam etmektedir. ULAKBİM'de taranması ile ilgili değerlendirme süreci devam etmektedir.

Dergimizin yeni sayısının sizinle buluşmasını sağlayan, başta bilimsel çalışmalarını yayınlanmak üzere dergimize makale gönderen araştırmacılara, bu çalışmalarını okuyup değerlendirerek dergimize katkı sunan hakemlerimize teşekkür ediyorum. Ayrıca sayının zamanında yayınlanması için büyük bir çaba ve gayret ortaya koyan yayın kurulumuza, emekleri her türlü takdirin üstünde olan editör yardımcılarımıza ve alan editörlerimize şükranlarımı arz ediyorum. Onların çabası ve emeği sayının vaktinde çıkması için çok önemliydi. Özellikle bu sayının hazırlanmasında emeği geçen Hacıveyiszade İlim ve Kültür Vakfı başkanı Mehmet Çaba'ya, başkan yardımcısı Ahmet Demirbaş'a, vakfın diğer yöneticilerine, çalışanlarına ve vakıf üyelerine teşekkürü ifa edilmesi gereken bir borç olarak görüyorum.

Değerli okuyucularımıza 13. sayımızın makale kabul tarihlerinin 15 Ocak-15 Mayıs 2025 olduğunu hatırlatıyor ve 12. Sayımızın İslami ilimler ve tahkikli neşir alanına katkı sunması temennisiyle sizleri çalışmalarla baş başa bırakıyorum. Yeni sayımızda görüşmek üzere...

Mahmut Samar

